

Actualiteiten strafprocesrecht

Editie 2025-2026

3 ■ 2025

Colofon

- **Missie** JurisDidact streeft ernaar kennis en inzicht bij juristen te verhogen en de ontwikkeling van het professioneel handelen te bevorderen door middel van onafhankelijke, individuele nascholing.
- **PO-punten** 3
- **Geldigheid** U kunt de eindtoets maken zolang deze in uw online persoonlijk dossier staat vermeld.

- **Redactie**
Mr. Pieter Dorhout, hoofdredacteur
Prof. mr. dr. Sven Brinkhoff
Mr. drs. Marije Jeltes
Mr. dr. Sander Kole
Mr. dr. Lies Punselie
- **Docent** Prof. mr. dr. Sven Brinkhoff
- **Uitgever** Igno Ketelaars
- **Vormgeving** Roelof Koster Design, Mildam
- **Foto omslag** Splinter Photography, Job Jonathan Schlingemann

© 2025 JurisDidact, Gorssel
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

- **Bestellingen** De basisprijs van een programma is € 204,50 (excl. btw). Bij gelijktijdige bestelling vanaf 4 programma's geldt korting. Zie hiervoor de website van JurisDidact. JurisDidact legt de gegevens van bestellers vast voor verwerking van de bestelling. De gegevens kunnen door ons worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten, tenzij u te kennen hebt gegeven hiertegen bezwaar te hebben.
- **Certificaten** Certificaten worden alleen toegekend aan kopers van losse programma's.
- **Administratie** Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u deze gegevens door te geven aan de klantenservice van JurisDidact: Parallelweg 25, 7213 VT Gorssel.
- **Algemene voorwaarden** Levering en diensten geschieden volgens de Algemene voorwaarden van MOCuitgevers BV, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 6469182. Een exemplaar van deze voorwaarden zal op verzoek worden toegezonden. De voorwaarden zijn te raadplegen via www.mocuitgevers.nl.

Inhoud

Inleiding – 5

Pretoets – 7

Blok A

Opsporing

A1 Inleiding – 10

A2 Opsporingsbevoegdheden, dwangmiddelen en art. 359a Sv – 10

Blok B

Vervolging en berechting

B1 Inleiding – 23

B2 Vervolging en berechting – 23

Blok C

Sanctieoplegging

C1 Bijzondere voorwaarden in het kader van een
voorwaardelijke veroordeling – 31

C2 Aspecten die kunnen worden betrokken in de sanctieoplegging – 32

Blok D

Getuigen(verzoeken)

D1 Inleiding – 35

D2 Getuigen(verzoeken) en art. 6 EVRM – 35

Afkortingenlijst – 41

Antwoorden pretoets en casuïstiek – 42

Jurisprudentie – 45

Toetsvragen – 46

In deze praktijkcursus worden recente ontwikkelingen op het gebied van het strafprocesrecht besproken. Tijdens de cursus zullen belangrijke recente uitspraken van de Hoge Raad de revue passeren. De insteek is zoveel mogelijk praktisch van aard, toegespitst op het zo goed mogelijk voeren van verweren in strafzaken. De strafadvocaat is door deze cursus weer op de hoogte van trends en ontwikkelingen en kan hier zijn voordeel mee doen in een concrete strafzaak.

Onderwerpen die onder andere aan bod komen zijn:

- opsporingsbevoegdheden en dwangmiddelen: trends en ontwikkelingen;
- onherstelbare vormverzuimen en de toepassing van art. 359a Sv;
- recente jurisprudentie op het gebied van vervolging, berechting en sanctieoplegging;
- getuigenverzoeken en getuigenbewijs na Keskin: recente ontwikkelingen.

Deze juridische nascholing cursus is in de volgende blokken opgedeeld:

Blok A
Blok B
Blok C
Blok D

Opsporing
Vervolging en berechting
Sanctieoplegging
Getuigen(verzoeken)

■ Doelstellingen

Na afloop van deze juridische nascholing:

- bent u op de hoogte van de actuele stand van zaken wat betreft een groot aantal strafprocessuele onderwerpen;
- kunt u in strafzaken effectief verweer voeren over deze onderwerpen.

■ Opmerking

Deze nascholing is in vier gedeelten, Blok A, B, C en D, door te werken. U zult voor Blok A 45 minuten, Blok B 45 minuten, Blok C 45 minuten en Blok D 45 minuten nodig hebben. Mogelijk beklijft de stof beter als u de nascholing in vier gedeelten doorwerkt.

■ Criteria toets

U slaagt voor de eindtoets als u minimaal 6 van de 10 vragen van de eindtoets juist beantwoordt. U kunt tweemaal herkansen. De resultaten van de pretoets tellen niet mee voor uw eindscore.

■ *Over de docent*

Prof. mr. dr. S. (Sven) Brinkhoff is hoogleraar straf(proces)recht. In 2014 is hij gepromoveerd op een onderzoek naar het gebruik van en de controle op startinformatie in het strafproces. In deze dissertatie staat onder meer centraal de (controle op de) informatievergarende fase die voorafgaat aan de start van opsporingsonderzoeken die zien op georganiseerde criminaliteit. Brinkhoff heeft meerdere WODC-onderzoeken geleid, waaronder die naar evaluatie van de Wet Afgeschermd getuigen en een onderzoek naar de inzet van tip- en beloningsgelden in zaken van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

Brinkhoff doceert over allerlei onderwerpen die raken aan het strafrecht en publiceert over thema's als de inzet van (heimelijke) opsporingsmethoden, de kroongetuige, burgeropsporing en de aanpak van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Naast zijn werk op de universiteit is hij actief als raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof Den Bosch en bestuurslid van de Stichting Mens en Strafrecht.

Om voor uzelf te bepalen wat uw kennisniveau is van dit onderwerp, kunt u vrijblijvend een pretoets maken. De resultaten van de pretoets tellen niet mee voor uw eindscore.

- 1 In welk van onderstaande gevallen wordt, gelet op recente jurisprudentie van de Hoge Raad, aangenomen dat je als verdachte redelijkerwijs op de hoogte bent van de ongeldigheid van je rijbewijs?
  - A Op het moment dat het CBR de verdachte hierover brieven stuurt.
  - B Op het moment dat dit door een verbalisant aan de verdachte te kennen is gegeven.
  - C Op het moment dat de verdachte de cursus 'Verantwoord Rijgedrag' heeft betaald.

- 2 Op welk moment is sprake van een verhoorsituatie?
  - A Op het moment dat een verbalisant in een directe confrontatie vragen stelt aan de verdachte ten aanzien van een concreet strafbaar feit waarvan hij wordt verdacht.
  - B Op het moment dat een verdachte in een verhoorkamer plaatsneemt.
  - C Op het moment dat een verbalisant een redelijk vermoeden van schuld heeft.

- 3 Wat betekent het vereiste van 'het nodige initiatief' in de context van getuigenverzoeken?
  - A Dat het openbaar ministerie het nodige initiatief moet nemen om getuigen te laten horen bij de r-c.
  - B Dat de verdediging verzoeken tot het horen van getuigen in ieder geval telkens bij de zittingsrechter kenbaar moet maken.
  - C Dat de verdediging eerst in hoger beroep het verzoek tot het horen van getuigen kenbaar maakt aan de A-G.
  - D Dat de verdediging richting de politie de nodige initiatieven neemt.

- 4 In welk geval kan een rechtmatigheidsgetuige een Keskin-getuige worden?
  - A Op het moment dat blijkt dat er een grote onrechtmatigheid is begaan en de getuige daarover kan worden gehoord.
  - B Op het moment dat deze getuige ook over de betrouwbaarheid van bewijs zal worden gehoord.
  - C Op het moment dat de onrechtmatigheid de magistratelijke rol van het OM heeft aangetast.

- 5 Kunnen vormverzuimen die zijn begaan buiten het voorbereidend onderzoek ook leiden tot een sanctie ex art. 359a Sv?
- A Ja, dat kan op het moment dat dit vormverzuim van bepalende invloed is geweest op het voorbereidend onderzoek.
  - B Nee, dat kan niet vanwege de werking van de Schutznorm.
  - C Ja, dat kan mits het vormverzuim doelbewust is begaan door een opsporingsambtenaar.
  - D Nee, dat kan niet omdat een vormverzuim altijd in het voorbereidend onderzoek moet zijn begaan dat heeft geleid tot een tenlastelegging.
- 6 Welke strafprocessuele sanctie ligt, kijkend naar de jurisprudentie van de Hoge Raad, het meest voor de hand op het moment dat de politie een onherstelbaar vormverzuim heeft begaan die in beperkte mate de privacy van de verdachte heeft geschonden?
- A Niet-ontvankelijkheid OM.
  - B Bewijsuitsluiting.
  - C Strafvermindering.
  - D Toepassing van art. 9a Sr.
- 7 Welk beginsel wordt vaak door rechters gehanteerd om geen onderzoek in te stellen naar de manier waarop encryptieberichten (zoals afkomstig van EncroChat) zijn verkregen?
- A Het specialiteitsbeginsel.
  - B Het anticipatiebeginsel.
  - C Het doelbindingsbeginsel.
  - D Het vertrouwensbeginsel.
- 8 Tussen welke twee belangen moet de rechter een afweging maken als de rechter een aanhoudingsverzoek doet?
- A Het aanwezigheidsrecht en het belang van een spoedige behandeling van de strafzaak.
  - B Het aanwezigheidsrecht en art. 6 EVRM.
  - C Het aanwezigheidsrecht en opsporingsbelangen.
  - D Het aanwezigheidsrecht en capaciteitsbelangen.
- 9 Kan een vormverzuim dat is begaan in een ander opsporingsonderzoek ook leiden tot een sanctie ex art. 359a Sv in de strafzaak tegen uw cliënt?
- A Ja, dat kan op het moment dat het vormverzuim in het andere opsporingsonderzoek van bepalende invloed is geweest op de strafzaak tegen uw cliënt.
  - B Nee, dat kan niet vanwege de werking van de Schutznorm.
  - C Ja, dat kan mits het vormverzuim doelbewust is begaan door een opsporingsambtenaar in het andere onderzoek.

10 Welk strafvorderlijk artikel regelt mediation in strafzaken?

- A Art. 36 Sv.
- B Art. 51h Sv.
- C Art. 509hh Sv.

Inleiding

In het onderstaande worden recente zaken besproken die zien op de opsporing van strafbare feiten en de eventuele vormverzuimen die daarbij worden begaan. Verweren die zien op de rechtmatigheid van ingezette opsporingsbevoegdheden en dwangmiddelen door politie en OM krijgen doorgaans de vorm van een art. 359a Sv-verweer. Als verdediging probeert u dan aan te sturen op een van de sancties genoemd in dit artikel. De jurisprudentie van de Hoge Raad laat al jaren weinig ruimte om een begane onrechtmatigheid af te straffen met sancties die meer omvatten dan de enkele constatering van het vormverzuim of strafvermindering. Gegeven deze realiteit is het dus zaak om uw verweer zo goed mogelijk aan te kleden. Hieronder worden zoveel mogelijk praktische handvatten, ondersteund door recente jurisprudentie, gegeven om dit te doen. Daarnaast worden andere mogelijkheden aangedragen om, merendeels buiten de context van art. 359a Sv, consequenties te laten verbinden aan onrechtmatigheden.

Opsporingsbevoegdheden, dwangmiddelen en art. 359a Sv

Voordat de bespreking volgt van recente jurisprudentie op het brede gebied van verweren die betrekking hebben op de opsporingsbevoegdheden, dwangmiddelen en art. 359a Sv, wordt eerst een stappenplan uiteengezet voor art. 359a Sv-verweren.

Een op art. 359a Sv toegesneden verweer kent doorgaans een opbouw die in drie fasen kan worden onderverdeeld:

1. **Verzoek om openheid van zaken.** In deze fase verzoekt u om aanvullende stukken en/of om het horen van (rechtmatigheids) getuigen. Deze verzoeken strekken ertoe nader te kunnen onderbouwen dat zich een onherstelbaar vormverzuim heeft voorgedaan in de toepassing van opsporingsbevoegdheden of dwangmiddelen.

In verband met het horen van rechtmatigheidsgetuigen is allereerst het arrest van Hoge Raad 12 juli 2022 relevant.¹ In dit arrest wordt het verzoek tot het horen van rechtmatigheidsgetuigen (2 verbalisanten) in de sleutel gezet van 1) de rechtmatigheid van de doorzoeking van de auto van de verdachte en 2) voor de betrouwbaarheid van de waarneming dat het om hennep ging. Nu deze rechtmatigheidsgetuigen ook in het kader van de betrouwbaarheid worden gevraagd, overweegt de Hoge Raad dat zij in de categorie Keskin-getuigen (hierover in het laatste blok van deze cursus meer) vallen waarvoor geen motivering verplicht is.

Voorts is het arrest van 8 oktober 2024 relevant.² De verdediging betoogt in deze zaak dat de verbalisanten niet duidelijk genoeg hebben beschreven waar de eerste herkenning van de verdachte op gebaseerd is en dat het opgemaakte aanvullende proces-verbaal van herkenning die duidelijkheid ook niet biedt. Het hof weigert evenwel de verbalisanten als getuigen te horen. De Hoge Raad overweegt dat de afwijzing door het hof van het verzoek tot het horen van de verbalisanten, waaraan door de verdediging ten grondslag is gelegd dat de eerder in de processen-verbaal van bevindingen neergelegde verklaringen een belastende strekking hebben, niet zonder meer begrijpelijk is. De Hoge Raad neemt daarbij in aanmerking dat de rechtbank en het hof de bewezenverklaring hebben aangenomen mede op grond van die door de verdachte betwiste verklaringen van die verbalisanten zonder dat de verdediging deze getuigen heeft kunnen ondervragen, terwijl het hof niet ervan blijkt heeft gegeven te hebben nagegaan of de procedure in haar geheel voldoet aan het door art. 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

Het overkoepelende belang van deze arresten vanuit het perspectief van de verdediging is dat een verzoek tot het horen van rechtmatigheidsgetuigen waarschijnlijk gemakkelijker wordt gehonoreerd als het in een concrete zaak mogelijk is om het getuigenverzoek zo in te kleden dat dit ook ziet op het horen van de rechtmatigheidsgetuige op het punt van betrouwbaarheid van bewijs of het belastende karakter van het door die rechtmatigheidsgetuige opgemaakte proces-verbaal. De rechtmatigheidsgetuige wordt zodoende ook aangemerkt als een Keskin-getuige en dit vergroot de kans dat het getuigenverzoek gehonoreerd wordt en niet volstaan kan worden met het opmaken van een aanvullend proces-verbaal.

2. Toetsen op basis van beschikbare informatie. In fase 2 bekijkt u op basis van het strafdossier en de eventuele verstrekte aanvullende informatie of u uw art. 359a Sv-verweer verder kan onderbouwen. Het is hierbij van essentieel belang dat u in uw pleitnota ook ingaat op de

¹ HR 12 juli 2022, ECLI:NL:HR:2022:997.

² HR 8 oktober 2024, ECLI:NL:HR:2024:1399.

drie factoren van het tweede lid van art. 359a Sv: 1) het belang dat het geschonden voorschrift dient, 2) de ernst van het verzuim en 3) het nadeel dat daardoor wordt veroorzaakt.

Relevant in dit verband is nog dat de Hoge Raad de lat voor de verdediging hoog legt als het gaat om rechtmatigheidsverweren.³ De Hoge Raad verlangt dat bij een dergelijk verweer duidelijk en gemotiveerd aan de hand van de in die bepaling genoemde factoren wordt aangegeven tot welk in art. 359a Sv omschreven rechtsgevolg dit dient te leiden, want alleen op een zodanig verweer is de rechter gehouden een met redenen omklede beslissing te geven. In lijn hiermee mag van de verdediging die met het oog op de onderbouwing van dit verweer getuigen wenst te doen horen aan de hand waarvan de verdediging de vraag naar de rechtmatigheid van het voorbereidend onderzoek aan de orde wil stellen, worden gevergd dat zij gemotiveerd uiteenzet waarom daartoe getuigen dienen te worden gehoord. Daarbij kan worden aangetekend dat in de regel het verdedigingsbelang zal ontbreken en afwijzing van het verzoek dus voor de hand ligt, indien het vormverzuim waarover de opgegeven getuigen zouden kunnen verklaren, niet kan leiden tot een in art. 359a Sv genoemd rechtsgevolg, bijvoorbeeld omdat het gaat om een vormverzuim dat niet onherstelbaar is of dat niet is begaan bij het voorbereidend onderzoek tegen de verdachte ter zake van het aan hem tenlastegelegde feit.

3. **Sanctionering.** Zoals eerder aangegeven voert de Hoge Raad een bestendige koers wat betreft de mogelijkheden om sancties te verbinden aan onherstelbare vormverzuimen. Met name in het standaardarrest van Hoge Raad 1 december 2020 geeft de Hoge Raad er blijk van de subsidiariteit in de toepassing van sancties ex art. 359a Sv centraal te stellen.⁴ Overwogen wordt dat art. 359a Sv een bevoegdheid formuleert en niet een plicht om rechtsgevolgen te verbinden aan vormverzuimen bij het voorbereidend onderzoek en de mogelijkheid biedt om te volstaan met de constatering dat een vormverzuim is begaan. Aan de rechtspraak over de verschillende in art. 359a Sv genoemde rechtsgevolgen ligt als uitgangspunt ten grondslag dat het rechtsgevolg in verhouding moet staan tot de aard en de ernst van het vormverzuim en het door de verdachte als gevolg van het vormverzuim geleden nadeel. Dat betekent tevens dat, waar mogelijk, wordt volstaan met het – vanuit het perspectief van de met vervolging en berechting van strafbare feiten gemoeide belangen bezien – minst verstrekkende rechtsgevolg.

Het voorgaande brengt mee dat de Hoge Raad de feitenrechter meegeeft zoveel mogelijk strafvermindering als centrale sanctie aan onherstelbare vormverzuimen te verbinden. Het is goed om hier als

³ HR 4 juli 2017, ECLI:NL:HR:2017:1015.

⁴ HR 1 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:1889.